

KWARTAALBLAD VAN DE STICHTING RUIMTE - ROERMOND Maart 2012 Jaargang 17 nummer 1 Waarde € 4, -

Ruimtelijk

MONUMENTEN, ARCHITECTUUR, STEDENBOUW en LANDSCHAP in ROERMOND en OMSTREKEN

Roermondse bioscopen op zoek naar publiek

Nieuw wapen en nieuwe vlag voor Roermond

Roermondse passie terug naar regio

Eerste bewoners Bethlehemstraat

Kelders van de Ursulinen

Slag om Rosslag

COLOFON

Ruimtelijk verschijnt viermaal per jaar en brengt nieuws, achtergronden en uiteenlopende opinies rond monumentenzorg, stedenbouw, ruimtelijke ordening en architectuur in Roermond en omgeving. Bestuursbijdragen vallen buiten verantwoordelijkheid van de redactie. Overname van artikelen is toegestaan nadat toestemming is verkregen en als bronvermelding wordt toegepast.

UITGAVE

Stichting Ruimte.
ISSN 1389-2606.

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE

Lucien Jansen, Marianne Wulms-Hovens, Chris Roemen, Leonard Fortuin, Hein Tilborgs, Yvonne de Vries, Hans van de Mortel en Lei Derikx.

REDACTIE-ADRES

Wijershoflaan 31, 6042 NK Roermond,
tel. 0475-350367.

VORMGEVING

Harry Segers www.harrysegers.nl

FOTOGRAFIE

Leonard Fortuin, Wil Kersten.

Coverfoto: Harry Segers Roermond

VERSPREIDING

Per post of eigen bezorgers. Oude nummers zijn beperkt verkrijgbaar op het redactieadres of bij Boekhandel Boom, Neerstraat 31a, Roermond.

ABONNEMENTEN

€ 16,- per jaar, over te maken op
Rabobank 1423.96.680.

Bij meerdere abonnementen op één adres abonnementsprijs in overleg.

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Begijnhofstraat 34, 6041 GX Roermond,
tel. 0475-329936.

BESTUUR STICHTING RUIMTE

Hein Tilborgs (voorzitter),
Leonard Fortuin (vice voorzitter),
Lucien Jansen (secretaris),
Jan Grouls (penningmeester),
Quint Lommen.

SECRETARIAATSADRES

Wijershoflaan 31, 6042 NK Roermond,
tel. 0475-350367.

E-MAIL

info@stichtingruimteroermond.nl

INTERNET

Reacties op *Ruimtelijk* en het beleid van de stichting kunnen ook via:

www.stichtingruimteroermond.nl

U vindt ons ook op Facebook

DRUK

ARS Grafisch

DE STRAATVEGER

'Straatvegers' komen - als het goed is - overal, en zijn daardoor goed op de hoogte van het wel - en vooral - het wee in een (binnen-)stad. En ze schrijven graag columns. Een van hen veegt in Ruimtelijk 'de vloer aan'.

In het weekblad "*De Trompetter*", maar ook digitaal op de gemeentelijke website, kunt u lezen welke omgevingsvergunningen bij de gemeente zijn aangevraagd en welke zijn verleend. Nu is "omgevingsvergunning" in dit verband een misleidende term want bij nader

onderzoek blijkt dat die term vaak staat voor "kapvergunning". Soms bekruipt me zelfs het gevoel dat in het coalitieakkoord 2010-2014, getiteld "Slagvaardig en spaarzaam", als één van de doelstellingen van de coalitie is vastgelegd om Roermond tussen 2010 en 2014 te ontdoen van zo veel mogelijk bomen. Gelukkig is dat niet zo, maar je krijgt gemakkelijk dat idee als je de hoeveelheid verleende omgevingsvergunningen, pardon kapvergunningen, beziet. Voor de meeste burgers zal lang niet altijd duidelijk zijn waarom die bomen gekapt moeten worden.

Op, beter gezegd náást de Willem II Singel, zijn -vooruitlopend op het kappen- een aantal bomen al ontdaan van alles wat op takken leek. Uiteindelijk zullen alle bomen langs deze "Oude Boulevard" worden gekapt omdat de gemeenteraad de burgers een uniform beeld aan bomen wil presenteren, na de herinrichting van alle singels. Natuurlijk, er wordt herplant en in dit geval gelukkig op dezelfde plaats, maar u en ik zijn wel heel wat ouder voordat dat beoogde uniforme beeld er ook daadwerkelijk zal zijn.

Op de hoek van de Swalmerstraat en de Steegstraat is een burenruzie ontstaan over een beuk die in de achtertuin stond van het pand in de Swalmerstraat. De een is van mening dat de eeuwenoude boom nog lang niet kaprijp was, de ander beroept zich op een rapport van de *Bomenstichting* waarin is vastgelegd dat de boom zo snel mogelijk gekapt moet worden omdat de wortels ernstig zijn aangetast door een zwam en dus het gevaar bestaat dat de boom zal omvallen en daarbij veel schade zal veroorzaken die op de eigenaar van de boom zal worden verhaald. Gelukkig is ook hier op grond van de verleende omgevingsvergunning ter plaatse een andere boom geplant.

In tegenstelling tot wat veel burgers denken, vragen ook bomen om onderhoud. Je moet ze regelmatig door een deskundige laten snoeien en dat is een arbeidsintensief en dus duur karwei. Nu ontkomt ook de gemeente Roermond er niet aan om te bezuinigen aangezien de Rijksoverheid minder middelen ter beschikking stelt. Die Rijksoverheid gaat zelfs zo ver dat ze taken afschuift naar de gemeentelijke overheid zonder daarvoor financiële middelen ter beschikking te stellen. Dus heeft de Gemeenteraad in 2011 een Kerntakendiscussie gevoerd om het eens te worden over de uitgangspunten bij de bezuinigingen. Groenonderhoud, en daaronder valt ook het onderhoud van de bomen, is voor de gemeente duur en daarom ziet de Roermondse burger ook op veel plaatsen groen verdwijnen, vaak inclusief bomen. Daarvoor in de plaats verschijnen steeds meer grasveldjes. En dat beschouwt de gemiddelde Roermondse burger toch echt als een verarming!

Voor de realisatie van het project "de Rosslag" wordt die verarming helemaal ten top gedreven. Om parkeerruimte te creëren voor o.a. de bewoners van een 21 meter hoog appartementencomplex dat verder totaal niet past in deze omgeving, moeten 133 Canadese populieren worden gekapt. Het laatste stukje groen dat Herten nog rijk is. Terecht dus dat maar liefst 750 tegenstanders bij zowel het College als de Gemeenteraad bezwaar hebben gemaakt tegen die kap. Het College heeft een vergunning verleend voor de kap van 133 *Italiaanse* populieren en daarvoor geldt op grond van de Boswet géén herplantverplichting. Het betreft hier echter *Canadese* populieren en daarvoor geldt wél een herplantplicht, ook nog eens ter plaatse. Het herplantplan dat nu voorligt voorziet weliswaar in herplant ter plaatse, maar niet in de vorm van een bos maar in de vorm van rijen, boomgroepen en solitaire bomen op en langs het parkeerterrein. Verder is dat herplantplan als zodanig niet ter inzage gelegd en dat is wel een wettelijke verplichting. Niet doen dus, deze grootschalige verarming!

Roermondse bioscopen op zoek naar vooral meer maar ook ander publiek

Tekst: Lucien Jansen en Leonard Fortuin.

Foto's: Leonard Fortuin, Harry Segers

In 2012 bestaat de Royal bioscoop in de Hamstraat 80 jaar. Daarmee is het de oudste bioscoop in Roermond. Het aantal bioscopen in Roermond is lang zeer beperkt geweest, maar kent momenteel een behoorlijke omvang, zeker gelet op het aantal zitplaatsen. Is er een verklaring voor dat aanvankelijk beperkte aantal bioscopen en voor de huidige toename aan zitplaatsen in Roermond? Zijn het toevallige (economische) factoren die het aantal bepalen of is het gekozen concept doorslaggevend? Een historisch overzicht en een blik in de toekomst.

REIZENDE BIOSCOPEN

In de grotere Europese steden vonden aan het begin van de vorige eeuw filmvoorstellingen al snel plaats in een speciaal daarvoor ingericht gebouw. Elders was sprake van rondreizende bioscopen die als zodanig kermissen en jaarmarkten bezochten. Roermond was van oudsher een plaats waar in de wintermaanden nogal wat kermisexploitanten woonden. Kermisexploitanten waren en zijn altijd op zoek naar de nieuwste ontwikkelingen op technologisch gebied om de bezoekers van de kermissen en jaarmarkten een nieuwe sensatie te kunnen bieden.

Rond 1900 was in Limburg een aantal reizende bioscopen actief die eigendom waren van de families Sliker, Mullens, Hommerson, Wegkamp en Benner. Slike-

ECI: de in aanbouw zijnde verbindingsgang tussen het poppodium (links) de multifunctionele ruimte en de bioscoopzaal (rechts), aan het eind van de gang liggen de expositieruimten en de entreehal.

ker was in Roermond de eerste die op de kermis van 1897 een filmvoorstelling verzorgde. Een van de exploitanten die spoedig daarna startte met een reizende bioscoop was Lerang van Bergen uit Roermond (1870-1929). Volgens sommige bronnen vertoonde hij tussen 1903 en 1907 ook films in zalen in andere steden in Limburg. In Roermond vonden die vertoningen plaats in de Harmoniezaal aan de Hamstraat. De zonen van Lerang van Bergen namen in eerste instantie de kermisattracties van hun vader over, maar besloten in 1932 om in Roermond een vaste bioscoop te openen.

VASTE BIOSCOPEN

Vanaf 1910 gingen steeds meer ondernemers vaste bioscopen exploiteren. Dat waren meestal geen kermisexploitanten aangezien die vaak na een aantal jaren een reizende bioscoop te hebben geëxploiteerd, overschakelden naar een voor die tijd nog sensationelere attractie. In dit geval betrof het zaalhouders uit de plaatselijke middenstand, zoals de familie Caubo uit Venlo. Een bestaan-

de zaal, die ook voor andere doeleinden werd gebruikt, richtte men dan in als bioscooptheater. Deze ontwikkeling werd pas mogelijk nadat filmbedrijven hun films niet meer verkochten, maar overgingen tot het verhuren van films. Dat maakte het mogelijk een film gedurende een korte periode in één bioscoop te vertonen, om vervolgens daarmee naar een bioscoop in een andere plaats te verhuizen. Op die manier reisde dus niet de bioscoop maar de film.

Venlo had in 1909 een vaste bioscoop onder de naam "Elite bioscoop", Heerlen kreeg er een in 1910. Roermond heeft zijn eerste vaste bioscoop te danken aan Gustav Trapp, afkomstig uit Mönchengladbach. Diens eerste vaste bioscoop werd gevestigd in de zaal van de Koninklijke Harmonie aan de Hamstraat 5. De voorstellingen begonnen op 4 februari 1912. Waarschijnlijk heeft deze bioscoop slechts een aantal maanden bestaan. Nog in dat zelfde jaar kreeg Henri Storms vergunning voor het vertonen van films in zijn pand aan de Hamstraat 56 op de hoek >

INHOUD

Cover: ECI theaterzaal in aanbouw.

2 Colofon: De Straatveger.

3 Roermondse bioscopen op zoek naar vooral meer maar ook ander publiek.

6 Roermondse passie terug naar de regio.

8 Nieuw wapen en nieuwe vlag voor gemeente Roermond.

10 Roermond: monumentaal en 'groen'.

11 De eerste bewoners van de Bethlehemstraat.

12 In de kelders van de Ursulinen.

13 Korte berichten en meer...

16 Op de Rol 'Lopende zaken'.

Links de v.m. "Harmonie" en rechts het pand waar nu de Royal-bioscoop in gevestigd is

Munsterplein-Leliestraat. Tot 1915 heeft deze bioscoop zeker bestaan, waarschijnlijk onder de naam "Flora Theater".

Midden 1913 vroegen de middenstanders Jean Engelen en Gerard Leuken vergunning aan voor een bioscoop in de bovenzaal van de "Grote Sociëit" op de hoek van het Munsterplein en de Christoffelstraat. Deze bioscoop heeft tot in de jaren twintig van de vorige eeuw als enige vaste bioscoop in Roermond gefunctioneerd, onder de naam "Scala Bioscoop". Er werden twee tot drie dagen per week films vertoond. In 1932 werden de filmvoorstellingen beëindigd, waarschijnlijk vanwege de hoge investeringen nodig om geluidsfilms te kunnen vertonen.

ROERMOND IS ANDERS

In twee opzichten wijkt Roermond af van de rest van Limburg. Daar waar elders bioscopen voor katholieken van de grond kwamen om hun ziertjes te beschermen tegen de verderfelijke invloeden van dit nieuwe medium, gebeurde dat in Roermond niet, tenzij men de films die in de jaren dertig werden vertoond in het St.Christoffelhuis in de Lindanusstraat als zodanig wil zien. Verder kwam in Roermond de industrialisatie pas laat op gang en ontbrak dus een groot publiek van fabrieksarbeiders die in het algemeen meer geld hadden voor en interesse toonden in films in vergelijking met ambachtslieden (en paupers!) die oververtegenwoordigd waren in Roermond. Het aantal bioscopen in Roermond bleef beperkt doordat

het bioscooppubliek niet erg talrijk was. In 1928 opende Peter Walenberg in hotel-café-restaurant "Harmonie" aan de Hamstraat een bioscoop met 553 zitplaatsen. Dezelfde zaal dus waarin Gustav Trapp in 1912 de eerste vaste bioscoop van Roermond opende. Er werd in deze zaal tweewekelijks een film vertoond. Hotel-café-restaurant "Harmonie" lag naast het pand Hamstraat 7a waar tot 1927 de Roermondse Eiermijn gevestigd was. In 1931 kocht de heer Stapper, exploitant van het "Posthotel", dit pand. In dat zelfde jaar namen de broers Mathieu, Max en Sander van Bergen dit pand over om het in 1932 te laten verbouwen tot een theater met een dubbelfunctie, te weten een stadschouwburg en een bioscoop genaamd "Royal-Theater", aanvankelijk met 650 zitplaatsen, momenteel 447 zitplaatsen. De architect was Jan Bongaerts uit Roermond en de aannemer Van Daelen uit Linne. Er werd een entreehal met ontwerpen van de Amsterdamse School gerealiseerd en een Art Deco-interieur. De beeldhouwwerken boven het toneel zijn van René Wong.

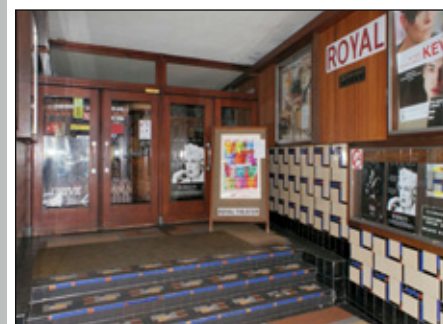
GEMEENTELIJK MONUMENT

In 2004 is het interieur tot gemeentelijk monument aangewezen. In de redende omschrijving wordt dat als volgt onderbouwd: "Het bioscoopinterieur is van algemeen belang wegens: De cultuurhistorische waarde als karakteristiek en in de gemeente Roermond verder uniek voorbeeld van een deel nog historisch bioscoopinterieur met diverse elementen uit de beginperiode van de bioscoop in de jaren '50". On-

danks, maar ook dankzij latere wijzigingen is in het interieur van met name de entree en de foyer/trappenhuis de sfeer van een luxe bioscoop uit het midden van de 20ste eeuw intact gebleven.

- Zijn schoonheid vanwege de esthetische waarde van de diverse interieurelementen/decoraties/afwerkingen, zoals het veelkleurig tegelwerk in de entree, de diverse doorgangen met deuren, het houten loket en de decoraties in de filmzaal.

- Zijn betekenis voor de wetenschap als behorende tot een verschillende malen gemoderniseerd bioscoopinterieur, met interessante relictten uit de periode tussen 1940 en 1954. De oudste onderdelen zijn de tegelvloeren en tegellambrizeringen in de entree en vestibule, in rijke geometrische patronen in de trant van de Amsterdamse School/Art Deco. Deze elementen hebben binnen de gemeente Roermond zeldzaamheidswaarde en vanwege uitvoering, gaafheid en stijlkenmerken ook kunsthistorische waarde. Als geheel, met deuren en hekwerken, geeft deze ruimte nog een uitstekend en gaaf beeld van een opvallende bioscoopentree uit het tweede kwart van de 20ste eeuw in

Bioscoopentree Royal aan de Hamstraat

Art Deco-trant. In de bioscoop zelf is het vooral de filmzaal, die een goede jaren '50 uitstraling heeft weten te behouden. De decoraties op de toneel/filmwand hebben kunsthistorische waarde." (einde citaat).

Toen in 1976 de "Oranjerie" werd gebouwd verviel de functie van stadschouwburg. Toen werd ook de tweede bioscoopzaal met de naam "Royaline" (100 zitplaatsen) gebouwd in de vrijgekomen ruimte achter het toneel.

HET "FILMHUIS".

Stichting Filmhuis Roermond is in 1979 opgericht met als doel het vertonen van films die niet of minder commercieel zijn dan de gemiddelde Hollywoodproductie. Geheel draaiend op vrijwilligers werden deze films aanvankelijk vertoond in een ruimte van het toenmalige jongerencentrum S 61, gelegen aan de

Azijnfabriek / Filmhuis aan de Zwartbroekstraat

Swalmerstraat.

Begin jaren '90 is het jongeren centrum S 61 verhuisd van de Swalmerstraat naar de Zwartbroekstraat. Hier was destijds de azijnfabriek van Nizet gevestigd en de naam "Azijnfabriek" lag dan ook voor de hand. In dit pand werd een filmzaal gerealiseerd met een capaciteit van maximaal 99 bezoekers. Door het "Filmhuis" worden hier, met uitzondering van de maanden juli en augustus, wekelijks op woensdag en donderdag en regelmatig op dinsdag Arthouse- en filmhuisfilms vertoond. Het "Filmhuis" zal, evenals het jongeren centrum de "Azijnfabriek" in 2012 naar het ECI-complex verhuizen. De filmhuisorganisatie, die tot nu toe geheel bestaat uit vrijwilligers met een eigen bestuur, gaat dan op in de ECI-organisatie.

FOROXITY

Eind januari 2009 is op het Kazernevoortterrein een bioscoopcomplex geopend onder de naam "Foroxity". Dit complex kent zeven zalen, waarvan de grootste 300 plaatsen heeft, vijf zalen 250 zitplaatsen hebben en één zaal 200 stoelen telt. De totale investering bedroeg 7 miljoen euro. Op schermen van acht bij veertien meter kunnen digitaal films worden geprojecteerd voor in totaal dus 1750 bezoekers per voorstelling.

ECI-CULTUURFABRIEK

In dit complex zullen twee filmzalen worden gerealiseerd, één van ongeveer 145 m² met 96 zitplaatsen en één van ongeveer 95 m² met 48 zitplaatsen.

De zalen zullen worden ingericht door architect Ton Kleinjans, in welke stijl is momenteel nog niet bekend. Het "Filmhuis" is vanaf het eerste begin nauw betrokken geweest bij de opzet. De opening is voorzien voor het najaar van 2012. In beide zalen zal sprake zijn van digitale projectie. De programmering zal worden verzorgd door (ex-)vrijwilligers van het "Filmhuis".

Uit voorgaand chronologisch overzicht blijkt dat vanaf eind 20ste eeuw, maar zeker vanaf begin 21ste eeuw, niet alleen het aantal bioscopen in Roermond is toegenomen, maar vooral het totale aantal zitplaatsen. Oorzaak daarvoor is de capaciteit van Foroxity van in totaal 1750 stoelen. Deze bioscoop richt zich vooral op de grotere commerciële films en heeft de mogelijkheid om per zaal dagelijks meerdere films te vertonen. Daarnaast wordt er ook geëxperimenteerd met het vertonen van opera's die elders in de wereld live worden opgevoerd. Duidelijk is dat "Foroxity" zich niet alleen richt op het Roermondse bioscooppubliek, maar een veel groter verzorgingsgebied heeft. Bezoekers van deze bioscoop kunnen gebruik maken van de parkeergelegenheid in de directe omgeving of van de parkeergarage onder het complex.

GEZONDE CONCURRENTIE OF TERUG BIJ AF?

Zodra het "Filmhuis" is verplaatst van de "Azijnfabriek" naar de ECI-cultuurfabriek resteren er in feite twee bioscopen die, in elk geval vanaf begin

2009, dezelfde doelgroep hebben, te weten het Royal-Theater/Royaline en de ECI-cultuurfabriek, elk met twee zalen. Beiden richten zich op publiek dat geïnteresseerd is in de minder-commerciële film met een andere, c.q. hogere culturele waarde.

De programmering van het "Filmhuis" komt momenteel tot stand in het overleg tussen de drie Limburgse Filmhuizen in Roermond, Sittard en Heerlen. Mede door de digitalisering van de filmhuizen zal hieraan vanaf mei 2012 een einde komen. De drie filmhuizen gaan los van elkaar verder, de programmeurs van "Filmhuis Roermond" in de nieuwe filmzalen van het ECI-complex.

De vraag is natuurlijk of er in Roermond en omgeving voldoende publiek is om die zalen dusdanig te vullen dat het zal leiden tot een lonende exploitatie. Mocht na verloop van tijd blijken dat dit niet het geval is en er nog maar één bioscoop overblijft, dan zijn we in Roermond in dat opzicht dus weer terug bij AF.

Met dank aan Erik Caris, coördinator van de afdeling Monumentenzorg en Archeologie van de gemeente Roermond, Janne Opmeer, secretaris van het "Filmhuis Roermond" en Ger Bothmer, kwartiermaker van de ECI-cultuurfabriek.

Kijk voor meer foto's van het ECI-cultuurpaleis, opbouw filmtheater en pop-podium op: www.harrysegers.nl

Roermondse Passie moet terug naar de regio!

Tekst: Yvonne de Vries

Hoeveel waardevolle kunstwerken, die eigenlijk in Roermond thuishoren, zijn al uit de stad verdwenen? In de vorige Ruimtelijk berichtten we dat het vrijwel uitgesloten is dat Hendrik Luytens monumentale Werkstaking nog naar Roermond terugkomt. Al in 1850 verhuisde een van de topstukken van Maaslandse beeldsnij kunst uit de Munsterkerk naar de kerk van Elsloo: een Anna-te-drieën waarvan later met vrij grote zekerheid is komen vast te staan dat hij is gemaakt in een Roermonds beeldsnijdersatelier. Net als de Werkstaking en de Anna-trits, is ook de zogenoemde "passietafel" weg uit Roermond. Doodzonde.

In 2008 werd een poging gedaan om de passietafel uit de Munsterkerk terug naar Roermond te halen. Die poging mislukte, met als gevolg dat het kostbare schilderstuk al sinds 1880 anoniem en onzichtbaar in het depot van het Rijksmuseum in Amsterdam ligt. Toch moet Roermond niet bij de pakken neerzitten. Kijk maar naar wat er in het Duitse Zittau gebeurde met een eeuwenoude "vastendoek." Ook daar lukte het na jarenlang zeuren uiteindelijk om het doek te laten restaureren én het terug te halen naar de plaats van oorsprong.

De Roermondse passietafel is een van de zeldzame schilderstukken uit het Gelderse gebied uit de late middeleeuwen. Vanaf zijn ontstaan, rond 1430, behoorde het stuk tot de inventaris van de Munsterabij, maar in 1889 werd het door het kerkbestuur voor duizend gulden verkocht aan het Rijksmuseum in Amsterdam. Sinds die tijd ligt het daar in het depot.

Er zijn al veel mensen geweest die zich hebben ingespannen om het kunstwerk weer naar Roermond te halen, al was het maar voor een tijdelijke tentoonstelling. Het Rijksmuseum heeft al deze verzoeken tot nu toe geweigerd. De redenen daarvoor: het kunstwerk was en is in de ogen van het Rijksmuseum te kostbaar om uit te lenen voor een expositie. Het was en is bovendien te kwetsbaar om te vervoeren.

Er is ook een serieus aanbod gedaan om het te laten restaureren op kosten van een kunstliefhebber. Het heeft allemaal niets opgeleverd. Het retabel blijft voorlopig in depot bij het

Signalement Passietafel

Naam:	Roermondse Passietafel
Materiaal:	Olieverf op doek, geplakt op een eikenhouten paneel
Grootte:	103 bij 167 cm
Ontstaan:	ca. 1430
Opdrachtgeefster:	Bela van Mirlaer
Wat staat er op:	het Leven ons Heren, 18 taferelen uit het leven van Jezus
Oorsprong naam:	10 taferelen laten het lijden van Jezus zien
Bruikleen:	in 1880 aan het Rijk in bruikleen afgestaan. Verkocht: in 1889 voor fl 1000,- door het kerkbestuur aan het Rijksmuseum
Verblijfplaats:	sinds 1889 in depot bij het Rijksmuseum in Amsterdam.

Rijksmuseum, een museum dat nog steeds midden in een verbouwing zit. Is die situatie dan zo'n goede bestemming voor een dergelijk uniek kunstwerk?

Om te voorkomen dat de passietafel in de vergetelheid verdwijnt, is het van belang om de kwaliteiten van dit paneel onder de aandacht te houden.

In dit artikel wil ik op twee vragen ingaan:

- Is de passietafel van Roermond te plaatsen in de traditie van vastendoeken of hongerdoeken?
- Waarom is het van belang dat kunstwerken terugkeren naar de regio waar ze zijn ontstaan?

WAT IS EEN VASTEN- OF HONGERDOEK?

De vastendoeken worden ook wel kleden van het geloof genoemd, of, zoals in Duitsland wordt gezegd: Stoffe des Glaubens. Gedurende de vastentijd werd het altaar vroeger bedekt met een doek: het doek van de veertig dagen. Oorspronkelijk was dit niet beschilderd en had het enkel een eenvoudige sierrand. Later kwamen doeken in de mode met daarop in panelen het leven en lijden van Jezus. Het doel ervan was om naast het vasten met de mond ook met oren

en ogen te vasten.

Er wordt in de dertiende eeuw in Duitsland al melding gemaakt van het gebruik van deze doeken. Ze zijn tot ver in de achttiende eeuw in gebruik gebleven, maar uitsluitend in de katholieke gebieden, want Luther en andere protestantse hervormers waren fervente tegenstanders van het gebruik ervan. Tegenwoordig zien we een herleving van de traditie, ook in ons land. De hongerdoek heeft kleurige afbeeldingen, vaak in relatie met de Kerk in de Derde Wereld.

De vastendoeken zijn zeer kwetsbaar, ze hangen immers maar een beperkte tijd uit. Soms zijn ze enorm groot, omdat het altaar dat moest worden bedekt, eveneens groot was. Dat maakte het extra lastig om ze op te bergen. Meestal werden de doeken opgerold en verdwenen ze voor de rest van het jaar naar een stoffige locatie achter het altaar. Vandaar dat later de geschilderde of uit hout gesneden drieluiken in de mode kwamen. Tijdens de vastentijd konden die eenvoudig worden dichtgeklapt.

Gezien het tijdstip van ontstaan en de invloed van de Duitse adel op de Munsterabdij durf ik het aan om de Roermondse passietafel in de traditie van de vastendoeken te plaatsen.

Omdat het doek op het paneel is geplakt, kon het makkelijker verplaatst en bewaard worden. Het paneel werd buiten de vastentijd waarschijnlijk op een wat minder opvallende plaats opgeborgen. Dat maakt het Roermondse paneel extra interessant en uniek. Misschien is het een hongerdoek, geplakt op hout? Dit vraagt om gedegen wetenschappelijk onderzoek en een publicatie ervan!

EXPOSEREN IN DE REGIO

Waarom is het van belang om regionale kunst te exposeren in de regio waar die is ontstaan? Een mooi voorbeeld hiervan biedt de historie van de twee "Fastentücher" uit Zittau, een plaats gelegen in de Oberlausitz, in voormalig Oost-Duitsland.

Er is een klein doek uit 1573 en een groot uit 1470 bewaard gebleven. Het grote doek is 8,20 meter hoog en 6 meter 80 breed! Het grote doek heeft een bijna onwaarschijnlijke geschiedenis. Ontstaan rond 1470 en in opdracht gemaakt, werd dit vastendoek soms tijden niet gebruikt vanwege oorlogen, branden of het opkomend protestantisme. In 1840 werd de enorme rol stof weer ontdekt en in 1842

tentoongesteld in Dresden, in de Königliche Sächsische Altertumsverein.

Tot de Tweede Wereldoorlog werd het doek zeven keer geëxposeerd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het opgeborgen in een grote kist van ruim acht meter lengte en naar het museum op de berg Oybin overgebracht. Na de oorlog was de kist leeg en het doek weg. Maanden later werd het in vier stukken gesneden en totaal vervuild teruggevonden in het bos bij Oybin. Sovjetsoldaten hadden het enorme doek gebruikt als tent waarin gebaad kon worden!

Het doek werd naar Zittau teruggebracht. Daar raakte het in vergetelheid bij de officiële instanties. Maar de mensen uit Zittau waren het grote doek (en ook het kleine) niet vergeten. Zij bleven informeren naar de toestand ervan. In 1991 werden de zeventien stofstukken van het grote vastendoek uitgerold op het toneel van het theater van Zittau.

De doeken werden later ook in Keulen geëxposeerd. Vele duizenden bezoekers zorgden voor publiciteit en inkomsten! Er werd een speciaal curatorium voor opgericht.

Een lange periode van onderzoek en restauratie volgde. Ook moest er een geschikte expositieruimte worden gevonden

in Zittau. Verder moest een methode worden gevonden om het doek op te hangen in een grote glazen ruimte, beschermd tegen licht en wisselende temperaturen. Dat is wonderwel gelukt. In 1999 werd het doek weer voor het eerst geëxposeerd in Zittau. Daar is het voor iedereen het hele jaar door te bezichtigen. Het is een van de trekpleisters voor het culturele toerisme in de regio.

CULTURELE TREKKER

Uit dit verhaal blijkt het belang van betrokkenheid van mensen bij hun cultureel erfgoed! Blijven vragen naar de situatie en de toestand van het kunstwerk heeft voor Zittau succes opgeleverd. Dat moeten wij in Roermond ook blijven doen! Het is van belang om regionale kunst te exposeren in de regio waar die is ontstaan. Daar krijgt het kunstwerk meer aandacht door. Dat kan dan uitgroeien tot een culturele trekker. Er zijn genoeg prachtige locaties in Roermond waar de passie blijvend en veilig kan worden geëxposeerd. Dat is in ieder geval beter dan bijna 130 jaar in depot bij het Rijksmuseum blijven waar niemand kan genieten van dit belangrijke stuk religieus erfgoed!

Signalement Vastendoek Zittau

Naam :	<i>Das grosse Zittauer Fastentuch</i>
Materiaal :	<i>Olieverf op linnen</i>
Grootte:	<i>lengte 8 m 20, breedte 6 m 80</i>
Ontstaan :	<i>1470</i>
Opdrachtgever:	<i>Jacob Gürtler, koopman in Zittau</i>
Wat staat erop :	<i>90 afbeeldingen uit het nieuwe testament, 21 daarvan over het lijden en de verrijzenis van Jezus.</i>
Verblijfplaats:	<i>Na veel omzwervingen nu blijvend geëxposeerd in een grote vitrine in de Kirche zum Heiligen Kreuz, Zittau</i>

• *Het grote vastendoek uit het Duitse Zittau is na jaren aanhoudend doorzeuren toch terug waar het thuishoort*

• *De Roermondse passie*

Nieuw wapen en nieuwe v

Tekst: Hans van de Mortel Gemeentearchivaris

De gemeentelijke herindeling van Roermond en Swalmen per 1 januari 2007 bracht met zich mee dat een gemeentewapen diende te worden vastgesteld. De verlening van wapens aan gemeenten berust in oorsprong op het Soeverein Besluit van 24 december 1814, nr. 32 en, voor wat de huidige praktijk betreft, op het Koninklijk Besluit van 23 april 1919, Stb. 181, zoals aangevuld bij Koninklijk Besluit van 21 oktober 1977, Stb. 605. Bij het genoemde Soeverein Besluit werd de Hoge Raad van Adel aangewezen als officieel adviesorgaan van de Koning (thans de Kroon) inzake de verlening van wapens. Ten aanzien van de vraag aan welke uiterlijke eisen een gemeentewapen in algemene zin moet voldoen, zijn bij beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken van 18 oktober 1977 richtlijnen uitgevaardigd.

Het gemeentewapen is te beschouwen als een representatief herkenningsteken. Het geeft aan dat iets aan de gemeente toebehoort of dat iets van haar is uitgegaan. Om als herkenningsteken goed te kunnen voldoen moet het eenvoudig zijn. Daarnaast moet het historisch en heraldisch verantwoord zijn. Een veelheid aan wapenfiguren en een ingewikkelde schildverdeling dient te worden vermeden. Het tot de herindeling met Swalmen in 2007 gevoerde gemeentewapen van Roermond, verleend in 1941, maar al sinds de veertiende eeuw gevoerd door de stad en later de gemeente, bestond uit twee belangrijke kenmerken: een doorsneden wapenschild met boven de Gelderse leeuw in goud op een veld van azuur (blauw) en beneden het plaatselijke kenmerk, de lelie in keel (rood) op een veld van zilver. Het wapen was gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels. De herkomst van de rode lelie in het Roermondse stadswapen is gehuld in nevelen; wel is bekend dat diverse midden-limburgse adellijke geslachten, vaak aan elkaar geparenteerd, de lelie of gleve in hun wapen voerden. Het gemeentewapen van Swalmen, verleend in 1911 was wat complexer en had als kenmerken: in sinopel (groen) een hermelijnen schildhoofd, beladen met een barensteel van keel (rood) en een gedeeld vrijkwartier met in azuur een omgewende Gelderse leeuw van goud en in goud een leeuw van sabel (zwart) het schild vastgehouden door de daarachter geplaatste figuur

voormalige wapens Roermond en Swalmen

van de H. Lambertus. Er zijn wel oudere schepenzegels van Swalmen bekend maar in verband met de matige kwaliteit kan niets zinnigs over de wapenafbeeldingen worden gezegd.

MEEST GESCHIKT

Het college van burgemeester en wethouders van de (nieuwe) gemeente Roermond besloot dat het wapen dat de voormalige gemeente Roermond tot en met 31 december 2006 voerde, aangevuld met een devies en een volle kroon vanwege historiciteit, ouderdom en herkenbaarheid het meest geschikt was om te dienen tot wapen voor de nieuwe gemeente Roermond. De (voormalige) gemeente Swalmen wordt in dat nieuwe wapen vertegenwoordigd door de Gelderse leeuw; die komt voor in een vrijkwartier van het wapen dat deze gemeente tot en met 31 december 2006 voerde. De commissie Heraldiek van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, ingesteld om gemeentebesturen desgevraagd bij te staan om te komen tot een verantwoorde keuze van een nieuw gemeentewapen, was eveneens voorstander van het gemeentewapen zoals hierboven voorgesteld. Uiteindelijk werd het nieuwe gemeentewapen na advisering door de Hoge Raad van Adel door H.M. de Koningin per Koninklijk Besluit verleend op 18 november 2008.

DEVIES

Het vaststellen van het nieuwe wapen bood de mogelijkheid twee omissies uit het verleden te herstellen: bij de aanvraag in 1941 van het Roermondse wapen was verzuimd het sinds het begin van de zeventiende eeuw gevoerde *devies* te mogen voeren. Het devies stamde uit 1492 toen Roermond van hertog Karel van Gelre het muntrecht van zilveren munten kreeg vanwege het onderhoud van de St. Christoffelkerk en van diverse openbare werken. De stad sloeg toen als spreuk op haar geld het *Aequitas judicia tua Domine*

(Uw oordelen zijn gerechtigheid, o Heer) welk devies de stad zoals gezegd van af het begin van de zeventiende eeuw onder haar wapen ging voeren. Dit devies bestaat uit de woorden van David zoals die voorkomen in psalm 118, vers 75, echter in de vijftiende eeuw en later vervangt het devies de naam en titel van de vorst, de wereldlijke macht.

Op het Gemeentearchief berust ook nog een besluit van het stadsbestuur uit 1635 tot schenking van een glasvenster met wapen der stad en devies aan Schenkenschans, waaruit eens te meer blijkt dat het stadsbestuur het devies gebruikte. De verlening van wapen inclusief devies, verplicht een gemeente niet het wapen

altijd in combinatie met het devies te gebruiken. Echter, als het devies niet verleend is, mag het door de gemeente ook niet gebruikt worden. In de regel zal het wapen zonder devies gebruikt worden. Onder het wapen op de ambtsketen van de burgemeester, in officiële oorkonden, etc. wordt het wapen inclusief devies gevoerd, in andere gevallen niet.

VOLLE KROON

Een tweede omissie die hersteld kon worden was de volgende: de gouden kroon met drie bladeren en twee parels die het wapen van de voormalige gemeente Roermond tooide, was beneden haar stand en diende vervangen te worden door een kroon met vijf bladeren, een zogenaamde *volle kroon*. De volle kroon staat hoger in de heraldische hiërarchie dan die met drie bladeren. De vervanging van de kroon met drie bladeren door de volle kroon is te verantwoorden vanwege het feit dat Roermond vier eeuwen

Vlag voor gemeente Roermond

hoofdstad van het Gelderse Overkwartier was terwijl in deze stad de vergaderingen van de Staten van het Overkwartier plaatsvonden. Hierbij kan ondermeer verwezen worden naar het wapen van de voormalige gemeente Geleen dat gedekt was met een volle kroon omdat deze plaats de hoofdstad van het gelijknamige graafschap was, naar het wapen van de voormalige gemeente Sittard dat eveneens een volle kroon had vanwege de belangrijkheid van deze stad in het hertogdom Gulik, en naar het wapen van de voormalige gemeente Haalen, dat gedekt was met een volle kroon omdat van deze gemeente de voormalige gemeente Horn deel uit maakte welke gemeente

voortkwam uit het oude graafschap Horn.

De officiële omschrijving van het op 18 november 2008 verleende gemeentewapen aan Roermond is als volgt:

Doorsneden: I een dubbelstaartige leeuw van goud, getongd en genageld van keel, gekroond van goud; II in zilver een lelie van keel. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren. Wapenspreuk: AEQUITAS JUDICIA TUA DOMINE in Latijnse letters van keel op een lint van zilver.

DORPSWAPENS

Ten aanzien van de dorpswapens het volgende: na de gemeentelijke herindelingen in 1959, 1991 en 2006 hebben de wapens van de gemeenten Swalmen, Herten en Maasniel hun officiële status verloren. Weliswaar zijn enkele wapenfiguren uit voornoemde wapens in dat van de nieuwe gemeente Roermond opgenomen i.c. corresponderden deze wapenfiguren met wapenfiguren in het

gemeentewapen van de oude gemeente Roermond, de wapens van genoemde drie gemeenten verloren hun functie en werden nog maar spaarzaam gebruikt. Dat is jammer omdat ook deze wapens deel uitmaken van de cultuurhistorie van onze gemeente. Door nu de oude wapens van Swalmen, Herten en Maasniel door de gemeenteraad te laten vaststellen als dorpswapens krijgen ze weer een semi-officiële status. De respectabele historie van deze drie wapens, die deel uitmaakt van het erfgoed van genoemde dorpen, blijft zodoende levend door voortgezet gebruik, bijvoorbeeld door verenigingen, dorpsraden, bedrijven. Daarnaast kan het gebruik van de dorpswapens de saamhorigheid en verbondenheid in de betreffende kernen vergroten.

De wapens kunnen niet door iedereen vrijblijvend worden gebruikt. Elke vereniging, instantie of persoon zal bij het college van B&W een verzoek moeten indienen om het betreffende wapen te mogen gebruiken. In de regel zal het college van B&W deze toestemming verlenen maar per verzoek zal worden afgewogen of van "normaal" gebruik sprake is. In 2010 werden de wapens van de voormalige gemeenten Swalmen, Herten en Maasniel door de gemeenteraad vastgesteld als dorpswapens.

GEMEENTEVLAG

Naast het gemeentewapen neemt de gemeentevlag een aparte plaats in onder de gemeentelijke insignes. De gemeentevlag is een symbool van soevereiniteit, daarnaast is de vlag een representatiesymbool van de gemeente.

In de overwegingen bij het vaststellen van een nieuwe gemeentevlag naar aanleiding van de herindeling Roermond-Swalmen werden óók de herindelingen met Herten (1991) en Maasniel (1959) meegenomen en tot uitdrukking gebracht. De gemeenteraad besloot dan ook om de bestaande vlag van Roermond met de kleuren wit

boven en blauw beneden, welke op een afbeelding van een festiviteit uit 1855 voor het eerst voorkomt en waarvan de kleuren wel ontleend zullen zijn aan die van het stadswapen, te handhaven met als toevoeging een rode lelie in de linker bovenhoek aan de mastzijde. De overwegingen waren driedelig: het toevoegen van de rode lelie aan de vlag kan bijdragen aan de saamhorigheid en het eenheidsbesef onder de burgers van de nieuwe gemeente bevorderen. Immers, de rode lelie werd, behalve in het wapen van Roermond, ook gevoerd in de wapenschilden van de oude gemeenten Herten en Maasniel. Swalmen wordt in de vlag vertegenwoordigd door de kleuren wit en blauw, die in het oude gemeentewapen werden gevoerd. Daarnaast dient de vlag zich te onderscheiden van de andere gemeentevlaggen in het land. Enkele gemeenten (Kampen, Assen en Hogeveen) gebruik(t)en eveneens de kleuren wit-blauw respectievelijk blauw-wit. Daar doublures in gemeentevlaggen ongewenst zijn, had Roermond de mogelijkheid, door het aanbrengen van één enkel ornament, zich te onderscheiden van andere gemeenten. Door de lelie aan de vlag toe te voegen werd voorkomen dat van de volgorde wordt afgeweken, met als gevolg dat de vlag "ondersteboven" hangt, hetgeen in Roermond wel voorkwam.

De nieuwe vlag is op deze wijze historisch en heraldisch verantwoord. De commissie Heraldiek van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap liet weten de gemeentevlag zoals hierna beschreven een verantwoorde keuze te vinden.

De gehanteerde terminologie ten aanzien van de in 2010 door de gemeenteraad vastgestelde vlag is als volgt:

"Twee even hoge banen van wit en blauw, met in de witte baan op 1/3 van de lengte een rode lelie, waarvan de hoogte gelijk is aan 3/8 van de hoogte van de vlag. De vlaggenstok is wit met een geslingerde blauwe band met een zilveren knop".

Gemeentearchivaris Van Hóvell tot Westerfliet opperde in 1968 al de mogelijkheid dat de lelie in het Roermondse wapen afkomstig is uit het wapen van de voogden van Roermond. Die veronderstelling is plausibel maar niet bewezen. Het oudste bewaarde zegel van Diederik de jongere uit 1271: een voogd van Roermond is dat van een groot zegel bestaande uit een hangt aan oorkonde nr. 344 van het Stadsarchief van Keulen. De rood op een zilveren ondergrond, een wapenboek van de Gelderse ook de artikelen *Diederik, voogd Roermond* door Gerard van de Garde en Charlotte Ruijs-Janssen in: *Adel aan de Maas, Roer en Geul*, dl. III.)

Roermond: monumentaal en 'groen'

Tekst: Leonard Fortuin

M. de Ponti, O. Op den Kamp, W. Jansen & W. Dekker (red.), *Natuurlijk Roermond* (Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, 2011), 207 blz., prijs € 11,90.

De Stichting Ruimte streeft naar behoud en verbetering van het historisch gegroeide karakter van de stad Roermond en omgeving. Zij stelt zich ten doel de architectonische en landschappelijke kwaliteiten van Roermond en de regio te behouden en te bevorderen. Zo staat het ongeveer in onze statuten en daar houden we ons aan. Toch valt het niet te ontkennen dat de "landschappelijke kwaliteiten" er meestal bekaaid afkomen in *Ruimtelijk*, monumentale gebouwen krijgen veruit de meeste aandacht. Dat is begrijpelijk, omdat projectontwikkelaars vooral daar hun drang tot slopen uitleven. Maar ook de natuur in en rondom onze stad heeft monumentale kanten. Dat ziet de oplettende burger met eigen ogen. Die kanten zijn nu aan de beurt ter ere van een prachtig boek dat eind vorig jaar verscheen en nu zijn tweede druk beleeft.

Met grote zorgvuldigheid en oog voor detail heeft de redactie een schat aan fraaie foto's en tekeningen, en een grote hoeveelheid bekende en minder bekende feiten en wetenswaardigheden bijeengebracht. Het resultaat mag gezien worden en ligt lekker in de hand, ook door het uitstekende druk- en bindwerk. Zelfs een lintvormige bladwijzer ontbreekt niet.

EEN GREEP UIT DE INHOUD

Rivieren krijgen vanzelfsprekend veel aandacht in het boek: Roer, Maas, Swalm en Maasnielderbeek stromen langs of door de stad. Ook de geologie van Roermond wordt behandeld, de stad ligt op de Peelrandbreuk en dat heeft soms gevolgen zoals in 1992 toen hier de aarde beefde. De omgeving is afwisselend: er zijn uiterwaarden en plassen, maar ook hoger gelegen zandgronden. De wandelaar komt in gebieden buiten de stad zoals de Isabellagreend, de Stadsweide en de Asseltse plassen en Vuilbemden, en

zelfs over de grens: de Luzenkamp, in Duitsland. Maar ook parken binnen de bebouwde kom worden bezocht: het Kruiswegpark, de Kartuis, het kasteelpark Hattem (wanneer komen daar de Galloway-runderen terug?). De vispassages in de Roerdelta, een technisch hoogstandje van het Waterschap Roer & Maas, garanderen vissen een vrije doortocht: ze worden niet langer vermalen in de ECI-centrale maar kunnen nu via een visgeleidingssysteem met trappen ongedeerd hun paaigebieden stroomopwaarts bereiken.

Het ligt voor de hand dat in *Natuurlijk Roermond* de nadruk op de natuur ligt. In het voorbijgaan krijgt de wandelaar echter ook veel mee van de stenen monumenten die Roermond rijk is: het Rozenkerkje van Asselt, Kasteel Hillenraedt (een waterburcht), het "Graf met de Handjes" op het Oude Kerkhof, het Kasteeltje Hattem in Roermond-Zuid.

WANDELEN IN EN OM MONUMENTAAL ROERMOND

Roermond is een monumentale stad, de tweede monumentenstad van Limburg.

De architectonisch waardevolle gebouwen – rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten en panden die dat zouden moeten zijn – staan in een omgeving die in eerste instantie tamelijk saai lijkt. Maar bij nadere beschouwing blijkt ook die omgeving rijk te zijn aan interessante objecten. *Natuurlijk Roermond* toont dat aan en is daarmee een voorbeeldig naslagwerk.

De wandelaar die Roermond toevallig bezoekt, vindt in het boek veel nuttige gegevens over stad en land, met stafkaarten die hem helpen snel de mooiste plekken te vinden. Maar voor de bewoners van Roermond geldt dat evenzeer. De vogelaar komt aan zijn trekken, evenals andere liefhebbers van flora en fauna. Op weg van het ene buitengebied naar het andere passerend ze de monumentale gebouwen die Roermond rijk is en de schoonheid daarvan zal hen niet ontgaan.

AANRADER

Valt er dan niets aan te merken op dit boek? Vast wel, niets is volmaakt in

deze wereld. Er zullen dus fouten inzitten, ondanks de zorgvuldigheid waarmee de redactie gewerkt heeft. En er zullen zaken ontbreken die opgenomen hadden moeten worden. Een kniesoor die daar op let! Wel zou de serieuze wandelaar gemakkelijker de uitgezette routes kunnen aflopen als de stafkaarten losbladig waren. Maar met een beetje kopieerapparaat kan de doe-het-zelver ook wel uit de voeten, letterlijk en figuurlijk.

In de Roermondse boekhandels liggen veel boeken over Roermond en omgeving: dorpskernen, kastelen, kerken, cultuur-historisch erfgoed, geschiedenis van de stad. *Natuurlijk Roermond* verdient in die verzameling een ereplaats.

Tekst: Chris Roemen

J.E.M. Wattenberghe en J.E. van den Bosch (red.), Archeologische opgraving Bethlehemstraat-Voogdijstraat, Roermond, uitg. SOB Research, Heinenoord 2011.

Hoe ontstond Roermond? Waar lag de “kiem” van de stad, en waarom was dat juist toen en daar? De historici zijn er nog steeds niet helemaal uit maar waarschijnlijk bestond aan het eind van de twaalfde eeuw een “prestedelijke” kern met een versterkt huis op de Buitenop, en een handelsnederzetting tussen Marktstraat, Luifelstraat en de Roer. Mogelijk lag aan het begin van de Swalmerstraat een tweede, nog oudere prestedelijke kern.

Deze bescheiden nederzetting maakte deel uit van het graafschap Gelre en werd in 1214 compleet onder de voet gelopen door een leger van Otto van Brunswijk, kandidaat in de strijd om de Duitse koningstitel. Reden: de Gelderse graaf was kort daarvoor overgelopen naar het kamp van Otto's rivaal. Na deze strafexpeditie werd Roermond opnieuw opgebouwd, waarbij de lange, rechte en haaks op elkaar staande straten (schaakbordpatroon) wijzen op een planmatige aanleg. Uit archeologisch onderzoek bleek eerder al dat de bewoning van Roermond vóór 1214 niet beperkt was tot de prestedelijke kernen. Ook aan het einde van de Swalmerstraat, ten noorden van het Munsterplein, op de Schuitenbergh en de Molenstraat werden sporen van bewoning vóór 1214 aangetroffen. Aan dat rijtje kan nu de Bethlehemstraat worden toegevoegd. Van september tot december 2006 werd onder leiding van archeoloog Jan Wattenberghe onderzoek gedaan op het terrein tussen Voogdijstraat en Bethlehemstraat, waar later nieuwbouw werd gepleegd. In september 2011 werden de onderzoeksresultaten gepubliceerd.

EERSTE BEWONINGSSPOREN

De vroegste bewoningssporen die binnen het gebied werden gedocumenteerd, dateren uit de tweede helft van de twaalfde eeuw, en werden vooral langs de

De eerste bewoners van de Bethlehemstraat

Bethlehemstraat aangetroffen. Het betreft hier met name keramiekvondsten, waaronder enkele grote ingegraven voorraadvaten van Elmpster aardewerk. Met een flinke slag om de arm worden die voorraadvaten in verband gebracht met ambachtelijke activiteiten. Gebouwstructuren werden langs de Bethlehemstraat niet aangetroffen, vermoedelijk omdat hier houtskeletbouw werd toegepast op een fundering van houten liggers. De wanden van die woningen bestonden uit vlechtwerk dat was dichtgesmeerd met leem. Verbrande leemresten die op verschillende plaatsen langs de Bethlehemstraat werden gevonden, houden volgens de archeologen mogelijk verband met de verwoesting van Roermond in 1214. Hier zouden dus kleine vakwerkhuisen hebben gestaan, die waren opgetrokken uit hout en leem en met vloeren die waarschijnlijk bestonden uit aangestampte aarde. Op het terrein werden leemwinningskuilen gevonden, die erop wijzen dat een deel van de leem in de directe nabijheid van de huizen werd afgegraven. Maar het waren slechts kleine kuilen. De hoeveelheid leem die daar uit werd gehaald, was niet genoeg om er hele wanden mee te maken, maar wél om reparaties uit te voeren op plaatsen waar de leem door bijv. regen was weggespoeld.

Eén forse kuil die was volgestort met leem, diende mogelijk als kleivoorraad voor een pottenbakker.

VERSTENING

Het heeft nog eeuwen geduurd voor de traditionele bouwmaterialen leem, hout en riet werden vervangen door (dure) baksteen. Langs de Bethlehemstraat werden geen gebouwstructuren aangetroffen, maar langs de Voogdijstraat werden vroege sporen van dit versteningsproces aangetroffen in de vorm van bakstenen poeren (steunpunten voor zwaardere balklagen) en -vloertjes. Het betrof hier waarschijnlijk een huis dat in zijn eerste fase nog van hout was gebouwd, maar wel al stenen steunpunten had. Op zijn vroegst in de tweede helft van de veertiende eeuw werden de houten wanden van die woning vervangen door steen.

In het midden van het terrein werd daarnaast nog een zware stenen fundering aangetroffen van een bakstenen woning uit het midden van de veertiende eeuw: een voorbeeld van vroege baksteenbouw. Dit huis moet volgens de archeologen wel van een welgesteld man zijn geweest. Op de vraag wie dat kan zijn geweest, gaan ze niet in. Mogelijk, maar dat is je reinste speculatie, was het een huis van Hinrich Springendguetz. Toen ridder Werner van Swalmen in 1376 in dit deel van de stad de aanzet gaf voor de stichting van het kartuizerklooster, geschiedde dat immers “mit willen ende gehenckenis Hinrich Springendguetz der die naebeschreven guet vur in synre handt hadde.” Hij had ook het geld om zo'n stenen huis te bouwen. De in de wolhandel actieve familie was welgesteld en verschillende leden, waaronder ene Henricus (in 1390 en 1394) brachten het tot schepen.

In de kelders van de Ursulinen

Tekst: Lucien Jansen
Foto's: Wil Kersten

Hebt u die verhalen ook wel eens gehoord, over geheime onderaardse gangen die Roermondse mannenkloosters en vrouwenkloosters met elkaar verbonden? Sommige mensen zweren erbij: onder de stad zou zich een doolhof van gangenstelsels bevinden. Ook tussen het Ursulinenklooster en het Kartuizerklooster zou een dergelijke gang lopen, en de gedachte daarbij is natuurlijk dat de monniken en nonnen die hadden gegraven om elkaar in het geheim te kunnen ontmoeten.

Dat er werkelijk gangen zijn aangelegd om clandestiene amoureuze avonturen te faciliteren, is niet erg waarschijnlijk, maar... gangen zijn er wel degelijk. Onlangs ging de Werkgroep Archeologie van Rura op onderzoek in de kelders en krochten onder het pand Steegstraat 7, op het terrein van het Ursulinenklooster. En wij mochten mee.

De toegang naar de kelder is niet bepaald ruim, maar uiteindelijk sta je dan in de eerste niet al te grote kelder. Via een smal en laag gangetje kom je in een aanzienlijk grotere kelder. De vochtigheid is adembenemend. Het eerste wat opvalt zijn de resten van wat eens een houten opbergrek was. De vochtigheid heeft het hout grotendeels verpulverd en de resten van het geheel liggen slordig langs de wand.

De gemetselde kelder is bijzonder stevig uitgevoerd, zelfs een leek kan zien dat dit niet is gedaan om het pand er boven te dragen. Waarom zou die kelder dan wel zo stevig zijn gemaakt en zijn uitgevoerd in keurig metselwerk? Is het wellicht toch een restant van de kelders die zich destijds bevonden onder de bierbrouwerij, die ooit deel uitmaakte van het Ursulinencomplex? Dat zou zo maar kunnen. Er is dan ook een hoge monumentale waarde aan toegekend.

Maar de Werkgroep Archeologie van de stichting Rura is deze zaterdag vooral geïnteresseerd in de twee gangen die vanuit de kelder zichtbaar en toegankelijk zijn. Inmeten is misschien niet nodig want er is een uitgebreide Bouwhistorie van dit pand geschreven. Navragen dus want inmeten kost normaliter veel tijd.

De breedste gang loopt vanuit de grootste kelder een meter of vijf richting Ursulinenklooster en is dan dichtgemetseld. Ongeveer in het midden van de gang liggen een aantal stenen los en het graafwerk begint. Behalve zand komt er een opvallend grote hoeveelheid hele en halve bakstenen naar boven.

Die kunnen hier niet toevallig terecht zijn gekomen maar zouden er op kunnen duiden dat de ruimte onder de gang is volgestort. Dat beeld van een volgestorte kelder onder de gang wordt nog eens versterkt door de tweede gang die in het verbindingsgangetje tussen de grote en de kleine kelderruimte begint. Deze gang is een stuk smaller en buigt naar links om daar dichtgemetseld te eindigen. Maar deze gang begint een heel stuk lager en zonder trapladdertje kun je de gang niet betreden. De gang lijkt bovendien af te hellen. Zou deze gang dan een onderdeel zijn van de gangen die de diverse kloosters in Roermond ondergronds met elkaar verbinden en waarover al zo lang verhalen de ronde doen?

Eén zaterdag is te weinig om in dit monumentale pand alle vragen te kunnen beantwoorden over die

kelders, laat staan over de rest van het pand. In het septembernummer van *Ruimtelijk* is een artikel verschenen met de titel "Steegstraat 7 bedreigd door Ondernemershuis". Daarbij is ook een plattegrond van alle verdiepingen van het pand afgedrukt waarop met behulp van kleuren de monumentale waarden per verdieping zijn aangegeven. Dat artikel maakt ook melding van een op 19 april 2011 ingediende aanvraag voor een sloopvergunning voor dit pand. Die aanvraag is door de gemeente Roermond niet in behandeling genomen omdat een aantal stukken ontbraken die nodig zijn om de aanvraag te kunnen beoordelen. Toch is er op 27 december 2011 weer

een aanvraag voor een sloopvergunning gepubliceerd. Uit navraag in het MonumentenOverleg is ons gebleken dat ook nu nog een aantal stukken ontbreken waarin is vastgelegd wat er na de eventuele sloop van het pand gaat gebeuren. Naar verluidt zou het pand zelf worden gesloopt en de kelders behouden en toegankelijk blijven. Tot nu toe ontbreekt het advies van de RCE (Rijksdienst Cultureel Erfgoed) over deze sloop die vooral tot doel lijkt te hebben het aantal parkeerplaatsen op het terrein van het Ondernemershuis te vergroten.

Wij hebben informeel al meerdere keren aangegeven de sloop van dit pand in het beschermd stadsgezicht van Roermond te betreuren en zullen ons bezwaar tegen de sloop te zijner tijd in een Zienswijze vastleggen.

Nieuwe kapel op historische plaats

De Broederschap van de H. Jacobus de Meerdere heeft het plan opgevat om in de Voorstad opnieuw een kapel in te richten, langs de eeuwenoude pelgrimsweg (de Camino) van Roermond naar Santiago de

verwijzing naar het aantal Apostelen.

De nieuwe kapel is een ontwerp van Jacques Schoenmakers en zal een oppervlakte krijgen van ongeveer twee bij drie meter. De ramen zijn ontworpen door Coen Mesterom en het beeld van de H. Jacobus

daarvoor was er ook niet meer omdat de bewoners van de Voorstad in die tijd ter kerke konden gaan binnen de stadsmuren van Roermond. Op de gravure van 1649/1650 van Johan Blaeu is het fundament van de kapel nog wel weergegeven. Op de pentekening van Herman Janssens uit 1671 ontbreekt de kapel echter.

De Stichting 1880, de Broederschap van de H. Jacobus de Meerdere en de Pijpersstoks Foundation zullen de bouw van de nieuwe kapel bekostigen. Verder kan iedere Roermondenaar voor € 20 een steen kopen waarmee de kapel zal worden opgemetseld. De Broederschap hoopt dat de gemeente Roermond geen legeskosten voor de bouwvergunning in rekening zal brengen en de kosten van het verplaatsen van het beeld van de H. Jacobus zal dragen. (L.J.)

Watertoren in de verkoop

De Nationale Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van industrieel erfgoed (BOEi) doet de watertoren bij het station in de verkoop. Volgens projectmanager Frank Vehof van BOEi wordt de uit 1928 daterende toren van architect Sybold van Ravesteijn binnenkort via een nog te selecteren makelaar te koop aangeboden. De rol van BOEi was om te zoeken naar een herbestemming voor de toren, waarbij werd gedacht aan een kantoor- en woonfunctie. Een ontwerp daarvoor is er al (van ZECC-architecten in Utrecht) en de Gemeente Roermond heeft de bouwvergunning daarvoor al verleend.

BOEi was natuurlijk altijd al van plan om de toren te verkopen, maar pas

onlangs is besloten om dit in de huidige staat, met bouwvergunning voor herbestemming, te doen. Het is de bedoeling dat er straks op de begane grond een kantoor komt, en op de eerste en tweede verdieping een appartement. De in nieuw-zakelijke stijl gebouwde toren diende oorspronkelijk als watervoorziening voor stoomlocomotieven en geldt als een zeldzaam relict uit de tijd van de stoomtractie. Daarnaast is het een van de zeer weinig nog bewaarde watertorens van Sybold van Ravesteijn (1889-1983). Oorspronkelijk stond nog een tweede watertoren bij het station. De nog bestaande toren was van de staatsspoorwegen (SS), de andere was in gebruik bij de SS en bij de maatschappij die de IJzeren Rijn exploiteerde. Die laatste is afgebroken.

De huidige toren is er ook niet ongeschonden van af gekomen. In de oorlog

sneuvelden de zeer bijzondere kantoor/werkplaatsvleugels. In reconstructie daarvan is ook in de nieuwe plannen niet voorzien.

(M.W.H.) >

Compostela in de Spaanse provincie Galicië. De kapel zal worden gebouwd op het rechter gedeelte van het plantsoen tegenover het inlijstatelier Windhausen. Recht tegenover de kapel zal het beeld van de H. Jacobus worden geplaatst dat nu nog staat tegenover het Witte Kerkje. Oorspronkelijk stond dat beeld op de kop van het pleintje in de Voorstad. Nadat het was onthoofd is het verplaatst naar het plantsoen tegenover het Witte Kerkje. Op 11 mei 1958 werd dit beeld van Dolf Wong overgedragen aan de voorzitter van de toenmalige Sint Jacobsput. Deze put is later opgegaan in de wijkvereniging "Het Witte Kerkje". In het plantsoen tegenover het inlijstatelier staan nu acht bomen. De Broederschap hoopt dat de gemeente Roermond daar vier aan zal toevoegen, zodat er in totaal 12 bomen komen te staan, een

dat in de kapel zal worden geplaatst, is van de hand van Paul Vincken. De voorpagina van *Ruimtelijk* van maart 2002 toont een foto van een glas-in-loodraam van Coen Mesterom dat is aangebracht in het Ursulinenkapelletje aan de Steegstraat.

Op de plaats waar de nieuwe kapel moet komen heeft lang geleden een H. Kruiskapel gestaan. Eind 14e eeuw is die kapel door oorlogshandelingen vernield. Nieuwbouwplannen werden spoedig gemaakt maar pas in 1456 uitgevoerd. De kapel werd toen aan de H. Jacobus toegewijd. Op de kaart van Jacob van Deventer die de situatie van Roermond van vóór de stadsbrand van 1554 weergeeft, is deze kapel te herkennen. In de 80-jarige oorlog, rond 1588, ging de kapel verloren, en daarna ontbrak de bereidheid tot herbouw. De noodzaak

stand van zaken rond de **ACTIE** **'MEISJE MET DE MEEUWEN'**

In oktober 2011 werd gestart met de actie voor het herstel van Dolf Wongs "Meisje met de Meeuwen."

Sindsdien is een begin gemaakt met het herstel van het bronzen beeld. Enkele meeuwen zijn inmiddels door Dolf Wong voltooid.

**14
gestolen
meeuwen
!!**

Daarnaast heeft Dolf het ontwerp voltooid voor een beeldje dat later dit jaar in de verkoop zal worden gebracht als ondersteuning van de actie.

Tot slot is er al geld ingezameld; hartelijk dank aan degenen die al gedoneerd hebben. Uw goede voorbeeld verdient navolging!

Om nog meer geld binnen te halen, wordt onder andere gedacht aan het uitgeven van een cd, een muziekmarathon en een puzzelactie. Daarnaast is het de bedoeling om straks op diverse plaatsen en tijdens diverse gelegenheden presentaties te geven om de betrokkenheid bij het doel (restauratie en kunstbeveiliging) te vergroten.

Wilt u continue op de hoogte blijven? Volg de actie dan op Facebook via Meeuw Kunstwerk Dolf Wong.

Donaties zijn welkom op het Rabo rekeningnummer 142396680 t.n.v. Stichting Ruimte o.v.v. bijdrage voor herstel van kunstwerk 'Meisje met de meeuwen'.

van Jos Cuypers kunnen zijn, maar waarschijnlijk is Caspar Franssen de architect. Opvallend is de overeenkomst in de gevel van dit gebouw en de voorgevel van het voormalige Groot Seminarie aan de Swalmerstraat, grotendeels ontworpen door Caspar Franssen rond 1923.

De onderhoudstoestand van de school aan de Herkenbosserweg dat in 1920 door bisschop Schrijnen werd ingewijd, laat veel, zo niet alles, te wensen over. De buitenkant ziet er nog redelijk uit, maar de toestand van het interieur is bedroevend. Voor het exterieur is de gemeente verantwoordelijk, voor het interieur het overkoepelend schoolbestuur Swalm en Roer. Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat dit schoolbestuur het interieur jarenlang doelbewust heeft verwaarloosd in een poging zo nieuwbouw af te dwingen. En dat is wat er nu ook dreigt te gebeuren.

Het gebouw is eigendom van de paters Redemptoristen en die zouden het gebouw in zijn oorspronkelijke vorm willen behouden. Dat gegeven zou een verbouwing van het pand onmogelijk maken. In onze ogen verdient dit pand een plaats op de gemeentelijke monumentenlijst en wij zullen daar bij de gemeente dan ook op aandringen. (L.J.)

Pluim

Mooi initiatief van bewoners van een huis aan de Thorbeckestraat. Zij lieten het originele ijzeren hekwerk dat hoort

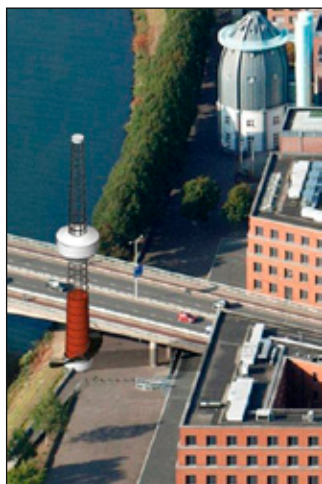
bij het monumentale Eigen Haard-complex, herstellen en herplaatsen. Aan de andere kant van Eigen Haard, aan de Charles Ruijsstraat zijn de originele hekken nog volop aanwezig, en sfeerbepalend. Maar aan de Thorbeckestraat ontbreken er nogal wat. Hulde dus, en meteen ook de vraag... **wie volgt?** (C.R.)

ST. Alfonsusschool

Voorbijgangers zullen wellicht verwachten dat het gebouw aan de Herkenbosserweg waarin de Alfonsusschool is ondergebracht al lang gemeentelijk monument is. Dat is echter niet het geval, waardoor de kans groot is dat het gebouw binnenkort zal worden gesloopt. Over de architect van het gebouw bestaat (vooralsnog) onduidelijkheid. Dat zou Pierre Cuypers jr., zoon

Lichtreclame op oude schoorsteen?

Voormalig Ruimte-voorzitter Dennis Janssen attendeerde ons én de gemeentelijke beleidsmakers er op dat er in Maas-

tricht plannen zijn om een schoorsteen die vroeger op het Céramique-terrein stond weer op te bouwen. Oorspronkelijk stond de pijp tegenover de ingang van het Bonnefantenmuseum, herbouw zou moeten plaatsvinden langs de Kennedybrug. Het aardige is dat ook het waterreservoir aan de schoorsteen in de herbouwplannen is betrokken.

In Roermond had ook de pijp op het Hagenterrein zo'n reservoir. Idee van Dennis: maak er een functionele "landmark" van. "Op het waterreservoir komt dan de lichtreclame die vertelt wat er te doen is in de

Eci-cultuurfabriek.. Ik zie het al voor me..." (C.R.)

Kranke Wal (2)

In Ruimtelijk van juni 2011 attendeerden wij u op een straatnaambord van de Minderbroederssingel waarop als nadere aanduiding de volksnaam "Kranke Wal" is vermeld. De initiatiefnemer (Koentje's Hakkenbar) kreeg zoveel vragen over de betekenis en herkomst van die naam, dat hij zorgde voor een korte uitleg. Ook die uitleg is nu op de gevel aangebracht: "Kranke wal". Met het verwijderen van de wallen en het dempen van de grachten krijgt in de 19de eeuw de

oude vestingstad Roermond mogelijkheden om buiten de bebouwing van de stad brede wandelwegen aan te leggen. Deze lanen, met soms wel dubbele rijen bomen, vormen vanwege de lommerrijke omgeving ideale beschutte wandelwegen om met zieken (kranke) een ommetje te maken. Met een knipoog naar de Minderbroeders-ziekenverzorgers die rechts achter u naast de kerk gewoond hebben, wordt door de volksmond dit singelgedeelte vanaf het ontstaan aangeduid als de "Kranke wal". Een leuk en geslaagd initiatief. Wie volgt?

(Lei Derikx)

Slag om Rosslag?

De uitbreidingsplannen voor de jachthaven Rosslag hebben in Herten een storm van protest ontketend. Een groot aantal boze Hertenaren meldde zich op 25 januari op het gemeentelijke "Sprekersplein", en er is inmiddels een buurtcomité opgericht dat probeert om de plannen van tafel te krijgen.

Die plannen voorzien in het verder uitbaggeren van de haven, aanleg van een parkeerterrein voor maar liefst 700 auto's, bouw van een woontoren, appartementen, drijvende villa's en patio-bungalows.

De bewoners zijn bang voor verkeersoverlast, aantasting van het woonklimaat, maar vooral voor het verlies van een fraai stukje Roermond door de aantasting van een landschappelijk unieke uiterwaard. Voor de fietsers (het is het meest bereden stuk van de Midden-Limburgse knooppuntenroute!) gaat veel van het rustieke uitzicht op de Maas verloren.

Ook de manier waarop het plan is gepresenteerd ver-

Artist impressum van uitgebreide haven met appartementencomplexen op plek oude camping.

dient niet bepaald de schoonheidsprijs: net als het geval was bij het plan Roerdelta, waren inspraak en voorlichting bepaald onder de maat. Het meest merkwaardige is wel dat het plan niet past in het kader van het Masterplan Maasplassen. Dat is een beleidsplan van zeven Midden-Limburgse gemeenten, de Provincie en het Rijk bedoeld om de kwaliteit van het leefmilieu in het gebied

van de Maas weer een aandachtspunt te maken. Teveel heeft het realiseren van economische doelen tot nu toe voorop gestaan en daardoor is er in het stroomgebied nu sprake van een zekere onbalans. Juist bij de Rosslag zouden natuurwaarden in dit Masterplan meer nadruk moeten krijgen. Om die reden was er in dit plan ook geen woningbouw voorzien. De inkt van het Masterplan is

nog niet droog of een projectontwikkelaar komt met een plan om bij de huidige haven, ten koste van de natuur, daar maar liefst 90 woningen te bouwen. Niet alleen de bewoners van Herten worden niet serieus genomen, maar evenmin de makers van het Masterplan. De wereld is echt groter dan Roermond! Hebben ze in Roermond een slag van de molenwiek gekregen?

(H.T.)

Wat dreigt in het Roermondse te verdwijnen, hoe staat het met nieuwe projecten en wat doen 'die lui van Ruimte' daaraan?

Tekst: Lucien Jansen en Leonard Fortuin.

Onderhoudstoestand religieuze monumenten

In het decembernummer van dit blad is op bladzijde 14 een stukje gepubliceerd over dit onderwerp. Daarin is ook een opsomming gegeven van die religieuze monumenten. Abusievelijk is er echter één niet vermeld, te weten de Minderbroederskerk. Dat komt er van als je katholiek bent opgevoed!

Steenweg 7

In dit pand is nu nog MEXX gevestigd, maar er komt wellicht een nieuwe huurder. Voor die nieuwe huurder zou in het bestaande winkelpand een grote vide worden ingevoegd. Met het oog op die verbouwingsplannen is een bouwhistorische notitie opgesteld met als conclusie: "De balklaag boven de begane grond is een laatmiddeleeuwse balklaag bestaande uit eiken moer- en kinderbinten. Deze is van hoge monumentale waarde vanwege de samenhang met de rest van het laatmiddeleeuwse casco van het pand". De verbouwing in de vorm van een open vide gaat na deze ontdekking niet door. Daarmee is Roermond weer een 16e eeuwse pand rijker, maar wil het pand bescherming genieten dan zal het op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst moeten worden. We zullen daar bij de gemeente op aandringen.

Overigens bewijst deze vondst weer dat de inventarisatie van panden van vóór 1850 –waartoe de gemeente al in 1991 (géén typefout!) besloot en in 1992 (ook géén typefout!) al geld reserveerde – hoognodig moet worden uitgevoerd. In de gemeente Venlo heeft men een dergelijke inventarisatie recent uitgevoerd, hetgeen o.a. heeft geleid tot de conclusie dat de binnenstad van Venlo veel ouder is dan tot nu toe werd aangenomen.

Het Munsterplein

Het Munsterplein is als zodanig een Rijksmonument en er mogen zonder vergunning géén veranderingen aan worden aangebracht. Een exploitant van een horecagelegenheid gevestigd aan het plein heeft zich daar onlangs echter niet aan gestoord en heeft een veelheid aan parasolvoeten laten ingraven.

Omdat de gemeente verwacht dat er in de nabije toekomst wel eens werkzaamheden op en aan het plein zullen moeten worden uitgevoerd, bijv. vanwege scheefgegroeide bomen, zou het aanvragen van een vergunning voor herstelwerkzaamheden op dat moment veel tijd vergen en tot vertraging van de vergunningaanvraag kunnen leiden. Vooruitlopend op een dergelijke vergunningaanvraag wil de gemeente daarom nu al archeologisch booronderzoek laten doen zodat in ieder geval de gegevens die nodig zijn voor het doen van een aanvraag, voorhanden zijn.

Oude Postkantoor

Er zijn plannen om in het oude Postkantoor aan de Kloosterwandstraat/plein een Japans restaurant te vestigen. De toegang tot dat restaurant zal worden gerealiseerd via de oorspronkelijke ingang. Naast het pand, op de plaats waar nu nog de parkeerplaatsen zijn, wil men graag een terras inrichten. Probleem daarbij is dat deze ruimte al meer dan tien jaar als parkeerruimte in gebruik is en alleen herbestemd kan worden als de parkeerplaatsen elders in de binnenstad worden gecompenseerd. De vraag is dan natuurlijk waar dat nog kan. Verder wil men het terras vanuit het pand toegankelijk maken en dus zal er een extra ingang moeten komen aan de kant van het Kloosterwandplein. De huidige achteringang zou dan komen te vervallen. Over het gebruik van de ruimtes boven het restaurant is nog geen beslissing genomen.

Zie ook:

www.stichtingruimteroermond.nl

Fort Sint Michiel in Venlo-Blerick gered?

In "Ruimtelijk" van september 2011 hebben wij in de rubriek "Berichten" melding gemaakt van de acties die destijds werden gevoerd voor het ontgraven van de fundamente van het Spaanse Fort Sint Michiel uit 1643 in Venlo-Blerick. Voor nadere informatie hebben wij u toen verwezen naar de websites www.venlovernieuwt.nl/kazernekwartier.documentatie en www.redonsfort.nl/index.php/home.

De resten van dit fort, gebouwd op het einde van de 80-jarige oorlog (1568-1648), waren natuurlijk al langer bekend, maar in Venlo was binnen de Gemeenteraad maar ook tussen de Gemeenteraad en het College van B & W hopeloze verdeeldheid ontstaan over de vraag in hoeverre deze resten wel of niet zichtbaar moesten worden gemaakt bij de bouw van een nieuw multi-functioneel voetbalstadion.

De actiegroep "Red ons fort" is er in geslaagd om 24 cultuur-historische verenigingen te mobiliseren en hen een zienswijze te laten schrijven waarin zij er bij zowel de Raad als het College op hebben aangedrongen de resten van dit zelfs op Europees niveau unieke fort bloot te leggen. Ook de Stichting Ruimte heeft een zienswijze ingediend. Blijkbaar is men in Venlo nogal geschrokken van zo veel zienswijzen, want nu ziet ook de verantwoordelijk wethouder in Venlo ineens de economische en toeristische kansen die het ontgraven van het fundament van een dergelijk fort biedt. Vooralsnog heeft de actiegroep "Red ons fort" dus succes gehad en wij willen die actiegroep daarmee dan ook van harte feliciteren!

Zo lang de plannen niet zijn uitgevoerd blijven wij echter sceptisch omdat niet duidelijk is waar de gemeente Venlo het geld vandaan haalt om dit plan uit te voeren. Soms bekruipt ons wel eens het gevoel dat dit een tijdelijk ommezwaai is, ingegeven door de komst van de Floriade. Met een dergelijke kaskraker voor de deur is tweedracht over het fort immers onwenselijk.